

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decatu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii”.
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'a

prea-intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taes'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In locul deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Cestiunea pensunarei Honvediloru magiari d'in 1848—49 in camer'a Ungariei.

(B.) Projectulu de concludu alu opusetiunei magiare, pentru a se da Honvediloru magiari d'in 1848—9 pensuni d'in banii tieriei, s'a pusu in discussiune in sedinti'a de la 11 Mart. a camerei deputatiloru. Noi, Romanii, cari contribuimu sume mari dreptu nutreimentu Molochului ostrunguru, avemu cuventu in cestiunea pensunarei acelor eroi magiari, cari, precum s'a mai d'isu in acestu diurnu, au ucisu in 1848—9 pre parinti, fratii si sororile nostre, pre consangeni si amici nostri, au insultatu si profanatu, in modulu celu mai barbaru, totu ce Romanulu a avutu mai sacru si neviolabilu. Indiferentismulu nostru in una asemene cestiune ar' provocá blastemulu divineloru umbre ale celoru 40 mii de eroi martiri, cari si-au versatu sangele loru celu scumpu pre campulu luptei pentru principiile mari si pentru drepturile eterne, proclamate de natiunea romana in 1848, pre „Campulu Libertatii” la Blasiu, adeca: pentru esistinti'a, libertatea si autonomi'a natiunei romane si pentru independenti'a Transilvaniei.

Conformu detorintei ce credemu a avé, vomu atinge momintele principali ale discussiunei celebre, desvoltata cu multu focu in cele trei sedintii d'in urma (11, 12 si 14 Mart.) ale camerei deputatiloru. Oratorii stangei magiare si-au pusu in cumpena tota puterea argumintelor loru de patriotismu si gratitudine, au reculesu tote florile elocintiei loru sentimentali, intr'unu cuventu, ei au cercatu tote modurile persuasiunii pentru a cuceri votulu majoritatii in favorulu remuneratiunei Honvediloru magiari d'in 1848—9, cari si-au riscatu — d'icu ei — totu ce au avutu mai scumpu pentru independenti'a si glori'a natiunei si patriei magiare; cari au reportatu invingeri admirabile in contra multimei mari a dusmaniloru marirei natiunei magiare. Diet'a magiara d'in 1848 a promis — continua ei — aceloru gloriosi eroi magiari remuneratiune pentru faptele loru eroice: e detorintia de onore pentru tiera (Oratorulu aveá, se dica aci: pentru natiunea magiara,) ca se-si implenesca promisiunea etc.

Drept'a magiara (majoritatea) cu guvernulu in frunte, s'au pusu pre terenulu politice, si d'aci a luptatu contra projectulu stangei. E dreptu, recunoscemu — diceáu oratorii dreptei — si respectámu cu pietate meritele si sacrificiile eroiloru nostri d'in 1848—9; dar' intrebámu: este ore lucru politicu si inteleptu, se riscámu pactulu constitutiunалу d'in 1867, prin care ne facuramu domni preste destinele Ungariei? séu nu sciti, ca acestu pactu are inimici multi? Ce aru face natiunalitate — d'icu ei — cari s'au luptatu asemene pentru ore-cari idee, in contra eroiloru nostri pe cari voiti se-i pensunámu d'in banii tieriei, in cari si acele natiunalitati au partea loru? — Franciscu Pulszky, unulu d'intre matadorii magiariloru d'in drept'a, a d'isu:

„Repetiescu amu mersu (in 1848—9) pana la extremitati. Amu devenitu rebeli, s'o spunemu sinceru, amu devenitu rebeli d'in pur'a nostra convictiune. Namu avutu in aintea ochiloru, ca, prin procederea nostra, vatemámu interesele altoru-a, vatemámu pre forte multi locuitori ai tieriei; ca-ci acesti-a credeáu, ca interesele loru sunt periclitate prin ace'a ce noi amu cascigatu. Si am se marturisescu, ca am plansu cu lacreme de sange vedindu, ca ei nu stau alaturea cu noi; dar' n'am d'isu nice odata, nu, ace'a nu s'a potutu dice, ca lupta loru n'a fostu sacra; ca-ci si ei s'au luptatu pentru convictiunile loru, si ei au sacrificatu tote, fost'au ei romani séu serbi — toti s'au luptatu, ca-si noi, sub standardulu unei idee — de-si dupa parerea nostra — ratecita.”

Nu vomu comentá motivele aduse de magiari pro si contra pensunarei Honvediloru magiari d'in 1848—9, ci vomu spune, cum s'au portatu deputatii romani in acésta cestiune. — Acei ce

se numera intre membrii partitulu guvernamentalu, fideli proverbialulu romanu, ca „e mai buna o taca decatu o vaca”, au facutu, cu tote ca, cu acésta ocaziune, poteáu se vorbesca fara ca se risce amieca ce-i léga de inaltulu guvern, poteáu se vorbesca, celu pucinu asié precum au vorbitu magiari: Pulszky, Gajzagó etc.

E bine, ce a facutu asié numitulu „clubu natiunálu”? Elu a fostu neutru in cestiunea pensunarei Honvediloru magiari. Nu suntemu initiati in tote secretele lui si, asié, nu potemu descoperi ratiunile procederei lui de politica inalta. Vomu spune numai, ca Domnii deputati Iosefu Hodosiu si Em. B. Stanescu au vorbitu, precum amu intielesu noi, nice pro nice contra. Cuventurile loru le vomu publicá.

In sedinti'a de la 14 Mart. s'a intemplatu votarea nominale asupra projectulu despre care tractámu, rezultatulu a fostu, ca projectulu s'a rejectatu cu 196 contra 126 voturi. Deputatii romani d'in opusetiune s'au abtenu de la votu.

Noi ne amu pronunciatu destulu de chiaru cu privire la pensunarea Honvediloru; amu d'isu si o repetímu, ca Romanii nu potu se ffa neutrali in faci'a unei asemene cestiuni; ffa-care romanu, carele respecta inca santiuni'a luptelor d'in 1848—9 pentru libertate si esistinta, mile de martiri ale poporulu romanu, si in fine, demnitatea, consciinti'a si moralitatea acestui poporu martiru, va sci, ca pentru ce noi d'iseramu si repetímu, ca Romanii nu potu se ffa neutrali faci'a cu cestiunea pensunarei Honvediloru magiari, d'in banii comuni ai tieriei. Noi tienemu inca si vomu tiené purerea la principiile sacre, pentru cari Honvedii magiari au macelaritu mii si mii de romani si pentru cari natiunea romana au facutu sacrificie atátu de mari de sange si avere, adeca: libertatea si esistinti'a natiunei romane si independenti'a Transilvaniei. D'in acésta cauza deplangemu procederea neutrale a deputatiloru romani, observata in cestiunea pensunarei calailoru nostri d'in 1848—9.

Plansorile Romaniloru d'in Bucovin'a.

„Este cunoscutu d'in istoria, cum s'a incorporatu Bucovin'a cátra Austria. Guvernulu austriacu a garantatu, cu ocaziunea incorporarei manu-tienerea statulu quo in respectu religiosu si natiunálu; dar' despusetiunile luate indata dupa aneasarea acestei tiere au demonstratu, ca guvernulu n'a avutu cugetu seriosu faci'a de acea garantia, ca ci numai decatu se tramisera misiunari in tiera cu scopu de a trage in sinulu beserecei catolice pre locuitorii de ritulu greco-orientalu. Scolele fure subordonate consistoriulu catolicu, care numia numai invetiatori catolici, constringundu prin acésta pre candidatii de confessiunea greco-orientala a primi relegea catolica; tier'a se puse, ca prefectura a Galitiei, sub locuteninti'a d'in Leopole; se instalara prin tote tienuturile Bucovinei oficiali poloni, ruteni si germani, si in scurta tempu a urmatu, ca tota puterea era in tiera acésta in mana strainiloru, cari, dupa acea, germanisara, polonisara si rutenisara dupa placu! Pentru cultivarea poporulu nu numai ca nu s'a facutu nemica, ci s'au luat atari despusetiuni, cari de-a-dreptulu facura uritiosa scola inaintea poporulu. Bunurile nemiscatorie ale dieceei si ale claustraloru fure detrase in an. 1786, formandu-se d'in acele fundulu religiunariu greco-orientalu. Se glorifica inteleptiunea acestei despusetiuni, si intr'adeveru, cultulu greco-orient. si cultivarea poporulu ar fi obtinutu pana asta-di unu altu aventu, daca acestu fundu bine dotatu s'ar fi intrebuintiatu pentru scopurile menite. Nu voim se impuam nimeniu-a, cu tote aceste nu ne potemu suprima convictiunea, ca, daca acestu fundu beserecescu, ale carui capitale active se urca la noue milioane, s'a privitu atátu de mare, incatu in an. 1859 s'au donatu d'in elu unu millionu florini pentru scopuri de bataia si in an. 1866 una sutu de mii fl., mai de parte s'au oferitu siese sute de mii pentru edificarea unui ospitalu in Ierusalimu si s'au imprumutatu sume mari cu

percente forte neinsemnate pentru cladirea unui palatu pre sem'a unui episcopu de confessiune straina, totu asié s'au imprumutatu si unei tiere de corona invecinate, dupa acea s'a asignatu mai multu de unu millionu florini pentru a se edificá pre sem'a episcopulu gr. orient. d'in Cernovitiu unu palatu si, in fine, pentru a se cumperá minele de la Jacobeni, cari sunt greu de esplotatu, consuma atáti-a bani si aducu mai multu dauna decatu folosu: atunci fundulu acestu-a ar fi trebuitu totu-si se fia fostu mai productivu in favorea cultulu si a scopuriloru de cultivare, decatu pana acuma. Aspectulu beserecutiloru, in forma de bolte, cari se afla pre bunurile fundulu religiunariu, dupa acea pusetiunea demna de compatimitu a preutiloru si starea scoleloru poporale convinge pre totu insulu, ce responsabilitate grava cade pre administratiunea fundulu religiunariu pentru intardiarele comise! In tempulu mai recinte se subventiunara unele scole poporale d'in banii acestui fundu, dupa acea s'a edificatu unu gimnasiu in Suceava si una scola reale superiora in Cernovitu. Ce e dreptu, prin acésta s'a facutu ce-va. Inse, cum se cercezez tenerii tieriei aceste scole mediocre, daca mai antáiu nu se porta grigia de scole bune poporale, precum si de invetiatori capabili si instruiti? Cladirea edificiuulu s'a inceputu chiaru de la acoperementu!

„Se vorbimu despre altu réu.

„Candu s'a aneasatu Bucovin'a cátra Austria, poporatiunea tieriei constá d'in Romani, si in asié numitulu ocolu rusescu, Campulungu, d'in ruteni. Cu tote aceste limb'a germana fu intrudusa in administratiune si justitia. Acésta limba se folosesce inca si acuma in afacerile tieriei, contra §-iloru 14, 237 si 238 d'in procedura giudiciale, contra decretulu de curte de la 22. decemvre 1835 nr. 109, contra §-iloru 123 si 189 d'in procedura dreptulu penale, contra cerculariulu ministrulu de statu de la 4. iuliu 1860, nr. 2166, contra ordinatiunei ministrulu de justitia d'in an. 1862 si 1865, precum si contra cerculariulu ministrulu de statu de la 30. iuliu, 1865. Ni aducemu a minte, ca guvernulu fu interpelatu in diet'a Bucovinei de la an. 1862 si 1866 in privinti'a intruducerei definitive a limbei tieriei in oficiu, in privinti'a constringerii oficialiloru pentru a invetiá limb'a romana si in privinti'a numirei numai ataroru oficiali si judecatori, cari sciu vorbi si scrie in limb'a tieriei. Inse, in butulu celoru mai frumoase asigurari facute d'in partea interpelatiloru, limb'a oficiale e inca si asta-di, chiaru si in comunicatiune cu poporulu, cea germana; asta-di ca si mai inaintea se numescu numai atari oficiali si judecatori, cari nu precepu nici unu cuventu romanesce, chiaru si presiedintele tieriei, cavalerulu de Murbach, care in sedinti'a dietale de la 17. febr. 1866 a promis ca va invetiá limb'a tieriei, nu si-a implinitu promisiunea, ca-ce asta-di scie chiaru atátu de pucinu romanesce, ca si in d'itu'a, candu prima data a veditu Bucovin'a. D'intre consiliarii guvernali trei nu sciu nici unu cuventu romanesce; d'intre presiedintii districtelor numai trei sciu vorbi romanesce, era a scrie neci unulu; d'intre comissari si concipisti sunt numai cinci, cari sciu vorbi si scrie romanesce; inspectorulu supremu alu scoleloru, precum si referintele administrativu de la autoritea scolaria a tieriei nu pricepu neci unu cuventu romanesce. De asemene nu cunosc limb'a romana presiedintele tribunalulu supremu si cinci consiliari, cu tote aceste in tempulu mai recinte se numi consiliariu unu barbatu, care nu scie neci de cátu romanesce, de-si erau si candidati cu cunoscinti'a limbei romane. De asemene nu sciu neci unu cuventu romanesce patru judecatori districtuali si cei mai multi oficiali subalterni. Si unu atare personalu (!) domnesce si judeca asupra poporatiunei romane d'in tiera! Ce e dreptu, s'a d'isu ca escusa, ca nu sunt destui individi cari cunosc limb'a tieriei, de ora-ce teherimea indigena preferesce a-si crea venitoriulu pre alte cariere. Dar' cine este caus'a la tote aceste? Nime altulu, decatu numai guvernulu, parte ca negleze cu totulu

invețimentulu, în urm'a carei-a numai puțin tenceri cerceteze școle superioare, pentru a se califică pentru starea oficială, parte d'în caus'a, că guvernulu preferesce pre străini cu ocașunea împleceri posturilor, ăra pre oficialii indigeni nu arăret-ori i-a persecutatu și suprimatu. Ca exemplu amintim numai faptul, că în decursulu an. 1866 fure destituiti d'în posturile lor unu consiliariu de la tribunalulu supremu alu țerei, doi secretari consiliari și unu presiedinte districtualu, toti de natiunalitate română. Cătu de arbitrarie și nedrepte au fostu actele acele, demustra împregiurarea, că doi d'în acei oficiali fure restituiti, unulu refușă restituirea, ăra altulu neci n'a competitu-o, ci s'a indestulitu cu pensu-ne. Cum dara s'ă aiba tenerii de natiunalitate română, între atari împregiurări, curagiulu, de a intră în servitiulu statulu?

„Numai asă se pote vedé bine, ce reu mare este pentru țiera lips'a oficialilor cunoscutori de limba, și cătu de afundu taia daun'a acést'a în raportele poporatiunei, dacă privești cursulu agen-deloru d'între oficiali și partide, și anume d'între judecatori și individi cari stau înaintea lor. Partidele nu precepu pre judecatori, și judecatoriulu nu precepe partidele, ăra interpretii cari șervescu spre ajutorire, nu cunosc spițetulu neci alu unei-a neci alu celei-a-lalte limbe. Procesele verbale se închiaia, în generalu, în limb'a germană, și chiaru și pertratările finali se conducu estu-modu, că procurorulu generalu presinta propunerile în una limbă nepreceptu de inculpatu, adeca în cea germană, așerarea se face totu în limb'a ac'ă, de asemene și sentinț'a se scrie în limb'a germană, ăra inculpatulu i se spune în limb'a sa numai pedeps'a s'ău absolverea fără neci una motivare! Lasămu s'ă judece cetitoriulu, dacă una atare procedere coresponde spițetulu dreptății, dacă coresponde demnității morale a statulu, și ce retro-actiune eserita nesciint'a limbelor țerei d'în partea oficialilor a supr'a stării de dreptu d'în țiera.

(Va urmă.)

Cuventarea fericitulu Ionu Cucu în caus'a teatrulu romanu,

(țiența în șiedint'a de la 11 febr. a camerei deputatilor.)

(Fine.)*

Acă trebuie s'ă spunu apriatu, — că ci vreu s'ă fiu sinceru — că ar' fi forte de doritu și necesaru, ca elementulu magiaru, carele posiede înca și asta-di ore-cari drepturi de suprematiune faciă cu cele lalte natiunalități, s'ă renunție, în interesulu patriei, la acele prerogative. (Ș'audim!)

Imperatulu Iosefu trăi pentru una idee puternică, pentru ide'a d'a germanisă tote poporele sale; dar' tendințele lui fure nimicite în tote directiunile, cu tote că potu s'ă afirmu cu siguritate, cumcă nice unu domnitoriu d'în aintea lui s'ău după elu n'a doritu cu mai multa căldura fericirea poporelor sale; dar, de alta parte, credu, că nice unu domnitoriu n'a necunoscutu mai tare drepturile poporelor sale ca tocmai imperatulu Iosefu. (E adevăratu în stang'a.)

Asă este, onorab. camera, dacă, conduși de consideratiunea equitătii și chiaru radiemându-ne pre legi positive, radicăm vocea noastră în favorulu egalitătii, ăca, dlu deputatu Iankovits și alții vinu și ni arunca că facemu cestiune de natiunalitate. Dacă tacemu, atunci dăm ocașione pentru insinuatii și mai periculoșe. (Ș'audim!) Cestiunea de natiunalitate a produsu, în trecutulu celu mai d'aprope, una crize în ministeriulu d'în Vien'a, cându minoritatea acusă pre majoritate, pentru că nu inventa una asemene modalitate ca-s'ă cea inventata de guvernulu d'în Ungari'a, unde natiunalitățile petrecu una viață de paradisu! (Ștrigării d'în partea magiarilor: Asă este!) ba unu amicu alu intereselor Ungariei, pre cum este diariulu „Neue freie Presse“, merge și mai departe și d'ăce, că guvernulu lui Andrassy a reesătu a cumperă pre una parte d'în factorii natiunalitatilor și a intimidă pre ce'alalta parte. (Șgomotu în drept'a.)

Mă înșe, onorab. camera, mi-place a nu crede, că vre-unulu d'în reprezentantii d'ăici ai natiunei române s'ă se lase a fi cumperatu; dacă se afla înșe unde-va și atari omeni fără consciința, apoi ei nu împorța multu, că ci d'însii voru poté fi cumperati de tote guvernele; dar' că noi, acei ce suntemu acă, conduși de cele mai sincere intentiuni patriotece, nu suntemu intimidati, cutediū s'ă afirmu cu tota resolutiunea. (Aprobare în stang'a estrema. Șgomotu în drept'a.)

Aruncându privirea mea, onorab. camera, asupr'a șiedintii d'în 14 Noembre a sesiunei trecute, în carea s'a pertractatu proiectulu de lege pentru

*) A se vedé Nr. 19. „Feder.“

ajutorarea teatrulu natiunalu serbescu, cu tote că atunci nu faceam parte d'în acést'a camera onorabilă, totu-si m'asiu poté provocă la întregu cursulu discutiunei, precum l'am cetitu în diuarie, — m'asiu poté provocă la Franciscu Deák, onorab. deputatu alu cetătii interne d'în Pest'a, la condeputatii mei, Nyáry și Ivánka și la alții, cari purcesera înca și atunci, în respectulu acést'a, d'în principiulu equitătii. Este adevăratu, că nice romanii nice serbii n'au înca teatre; dar' chiaru fiindu-că nu le au, trebuie create. (Șgomotu.)

Romanulu cultu și liberu, serbulu cultu și liberu nu potu s'ă fă periculoși pentru magiarulu cultu și liberu. Și acă mi-vine în minte cuventulu ce unu barbatu d'între cei de frunte ai continentulu adresă în 1848 principelului Metternich (în Vien'a) contr'a tendințelor germanisatorice; acelu barbatu a d'ăsu „Lasati-nes s'ă fimu polonisi și boemi, și vomu fi bunii austriaci; dar' d'ăca veti voi s'ă ne faceti austriaci, noi vomu remané și atuncipolonisi și boemi!“ Permiteti-mi, onorab. camera, s'ă aplicu asupr'a raportelor nostre acést'a afirmatiune și s'ă ve rogu, onorab. camera, s'ă ni concedeti, ca s'ă remanemu romani și serbi (Voci: Poftiti numai, poftiti!) și noi vomu fi patrioți buni; d'ăca veti voi înșe s'ă ne faceti cu sil'a magiari, noi totu-si vomu remané romani și serbi! (Aprobare.)

De la crearea legii de natiunalitate, cându mai multi onorab. membri ai camerei desvoltara nescapareri inspirate de una adevărată intieptiune de statu, d'atunci și pana asta-di cetatiunii Ungariei s'au învătutu cu esperientiele unui anu. Amu veditu progresule vietiei sociale în giurulu nostru; amu observatu și observăm înca miscamentele mari de natiunalitate în partea d'în colo de Leit'a a imperiului, d'în cari avemu s'ă invetiăm, că trebuie s'ă nisuiamu, a ne intielege unii pre alții d'în tote respectele, s'ă procedemu cu încredere unii faciă cu alții și s'ă ne spriginimu unii pre alții. Acést'a ni-o dicta intieptiunea politică de statu, carea iē în consideratiune nu numai diu'a de asta-di, ci si-ăduce aminte și de ieri și calcula și pentru diu'a de mane, cu unu cuventu, intieptiunea politică, carea învătia d'în esperientiele trecutulu și pune temelii pentru unu venitoriu stabilu. (Aprobare.)

În urm'a acestoru-a, onorab. camera, eu votezu cu tota curatiuni'a inimei mele sum'a de 62,000 fl. s'ău, după satorirea comisiunei financiare, 59,000 florini în favorulu teatrulu natiunalu (magiaru); credu înșe, că este cu totulu equitabilu, ca atunci, cându votăm d'în contributiunea comună a țerei ajutoriu pentru promoverea culturiei elementulu magiaru, s'ă ajutorăm în asemene proportiune și scopurile de cultura ale celorlalte natiunalități.

Eu nu credu, onorab. camera, s'ă se afle, că ci ar fi lucru forte dorerosu, d'ăca s'aru află în acést'a camera numai unu singuru deputatu, carele s'ă nu cuprinđia importantia, equitatea și justeti'a principiilor ce avu onore a le desfășurá. — Dreptu-ce, recomendu atentiunei onorab. camerei motiunea facuta de condeputatulu meu Iosefu Hodosiu.

Camera reprezentantilor Ungariei.

Șiedint'a de la 11 mart.

După ceremonialulu indatatu, Iosifu Szaplanczay interpeleza pre ministrulu de culte și instructiunea publică în privința ștrăfărmării școlor confesiunale în școle comunale. Se va comunică ministrulu respectivu.

Trecându-se la ordenea d'ălei, se suscepe șabateră specială a supr'a titlulu 5 despre pensii preliminate cu 4000 fl. (bugetulu ministeriului de așerare). Emer. Ivánka, Gabr. Clementisz și consocii presinta cu privire la titulu d'în cestiune urmatoriulu proiectu de concludu: „Facundu pensii armatei comune 10,738,000 fl., precându pentru ale armatei ung. pentru așerarea țerei sunt preliminarți numai 4000 fl., camera invita pre ministrulu pentru așerarea țerei ca s'ă ceară unu creditu șuplementariu coresponditoriu pentru șporirea pensiiilor, și camera nu se va retrage de la neci unu sacrificiu. Totu-de-una-data invita pre ministrulu pentru așerarea țerei ca s'ă presinte camerei datele ștatistice despre honvedii șeraci d'în 1848-19, despre vedușele și orfanii lor.“

Fr. Domahidy, glorificându faptele honvedilor șpriginesce proiectulu lui Ivánka și consocii.

Solom. Gajgó d'ăce, că voiesce a combăte proiectulu d'în cestiune cu cuvintele lui Tisza pronunțiate cu ocașunea discutiunei cestiunei de natiunalitate. Tisza a d'ăsu în vorbirea sa țiența în cestiunea de natiunalitate, continua oratorele, că sunt lucruri, cari, ce e dreptu, se potu decide după dreptu, politic'a intieptă înșe nu ierța ca omulu s'ă țienă ștrinsu la dreptu; mai de

parte a d'ăsu în vorbirea sa, că natiunea magiara nu pre ținde pentru sine privilegiuri, ci numai atâte drepturi, câte sunt neincungiuratu de lipsa pentru esistint'a statulu ungurescu. Bine, aici ștămu în faci'a raportelor, cari ne ștringu la aplicatiunea acestoru cuvinte. Șentimintele natiunalitatilor trebuie șrutiate. Ce e dreptu, opusetiunea d'ăce, că luptele d'în 1848 n'au fostu luptele natiunalitatilor între sine, ci una luptă pentru libertate, dreptu-ac'ă natiunalitățile nu se potu vatemă prin pensu-ne luptatorilor pentru libertate.

Dar' cine d'ăce, că luptele d'în 1848 au fostu numai luptele natiunalitatilor? Pote ore opusetiunea afirmă de alta parte, că legile d'în 1848, pentru cari ne-amu luptatu atuncu, au indestulitu natiunalitățile? Ore s'ă citeze oratorele articlii de legi, prin cari natiunalitățile se șentiău, cu dreptu ău fără dreptu, vatemate? Nu voiesce, pentru că acést'a ar ștrînfi cele mai neplăcute șuveniri, ce cu atătu mai multu trebuie șcungiurate, eu cătu în camera esiste una fractiune, carea prin proiectele de concludu ce le presinta la tota ocașione, precum și prin candit'a organelor ei în limb'a română și șerba revoca forte adese ori tempulu de la 1848.

Dacă voimu s'ă ajutorăm pre honvedii, atunci ș facemu precumu am fostu proiectatu în an. 1867. S'ă ne radicăm la înaltăimea morale, la carea s'a radicațu monarculu, cându a donatu honvedilor donulu de încoronare; deci presinta armatoriulu proiectu de concludu: „esistându înca împedecămintele, cari în 1867 au facutu imposibile primirea proiectulu lui Tisza, camera trece șimplu la ordenea d'ălei.“

Oratorele propunendu, ca pretensiunile facute d'în partea honvedilor s'ă se realizeze pre cale sociale, recomanda primirea proiectulu șău. (Aprobare via în drept'a.)

După una discutiune lungă și viua, la carea participara mai multi deputati atătu d'în drept'a cătu și d'în stang'a, fiindu tempulu înaintatu

Șiedint'a se închiaia la 2¹/₂ ore d. m.

Afaceri besericesce

Copia.

Nr. 193.

Procopiu,

d'în îndurarea lui Domnedieu episcopulu diecesanu alu Aradului, Oradei-Mari, Ienopolei și alu Halmagiului, precum și alu părților adessate d'în Banatulu Temisianu,

Iubitulu cleru și poporu eparchiale daru și îndurarea de la Domnedieu Tatalu și Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupăce, în șensulu dispusetiunilor ștatutulu organicu alu besericeii nostre greco-orientale române d'în Ungari'a și Transilvani'a, mai în tote locurile au paștu în viață noulu organismu besericescu în părțile inferioare constitutive ale eparchiei Nostre, — avendu în vedere șș. 89 și 90. ai ștatutulu organicu, cu acést'a convocăm primulu Sinodu anuale alu aparchiei Nostre aradane la locul șiedintiei Nostre episcopesei, adeca la Aradu, pre Domnec'a Tomei a anulului curinte, carea cade pre 19. Aprilu, a. c. calend. vechiu.

Sinodulu acést'a eparchiale se va compune după ștatutulu organicu, sub presiedinti'a Nostre, d'în 20 de preoți și d'în 40 de mireni alesi și acreditati de către clerulu și poporul eparchiale, și va avé a se apucă de tote acele afaceri cari, după ș. 96. alu ștatutulu organicu, se țienu de competința șinodulu eparchiale.

Pentru efectuirea alegerii membrilor acestui Sinodu eparchiale, după chipu d'ă Consistoriulu Nostru diecesanu, cu bagare de șema la dispusetiunile ștatutulu organicu eparchiale Nostre aradane e impartita în 20 de cercuri electorali, și la fiesce care cercu e numitu câte unu comisariu consistoriale d'în cleru și altulu d'în mireni, pentru conducerea și respective șcrutinarea alegerilor.

Impartișea șumaria a cercurilor electorali se alatură la cerculariulu șumariu, pre langa anumirea comisariilor consistoriale, și a loculu centrale de a alege; ăra distribuirea comunităților șinguratece în cele 20 de cercuri, se tramite de oșebi respectivilor protopresviteri pentru notificare ulterioară, totodata și comisariilor consistoriale pentru a lor directiune.

În cele ce se țienu mai de aprópe de alegerea membrilor Sinodulu eparchiale, cu privire la dispusetiunile ștatutulu organicu, sunt de a se observă următóriele:

1. Protopresviterii cu tota grabirea voru publică cerculariulu acést'a alu Nostru, și voru notă la fiesce care comunitate cerculu electoralu, de care aceea se țiene.

2. Preotimesa parochiale, indatu după primirea acestui cerculariu, în Domnec'a cea mai de aprópe, va pune și va publică în beserica unu terminu pentru țienerea șinodulu parochiale ștrăordinariu, în care voru s'ă șe alege membrii mireni ai șinodulu eparchiale. — Terminulu acestui șinodu parochiale nu poté fi mai amenatu decâtu pana în 22. Martiu, a. c. calend. vechiu; dar trebuie s'ă fi publicatu mai înainte de țienerea lui celu putienu cu 8 d'ăle, adeca mai multu pana în 15 Martiu calend. vechiu.

3. La terminulu defiptu și publicatu după punctulu 2, în fiesce care comunitate se aduna unu șinodu parochiale ștrăordinariu pentru inșu-si actulu alegerii, unde

ca alegatori au locu toti acei-a, cari dupa §. 6 alu statului organicu sunt cualificati de membri ai sinodului parochiale. — Sinodulu acest'a se constituie astfel: că alegatorii si-alegu unu presiedinte, doi barbati de incredere si unu notariu.

4. Purcediendu sinodulu la alegere, fiesce-care alegatoriu votéza deodata pentru doi deputati mireni, pre cari i socote a fi mai apti de membri ai sinodului eparchiale, fia acei-a d'in comun'a locale, ori d'in alte locuri. — Votarea acést'a e publica, adeca cu grain viu; déca inse poftescu 20 de alegatori, pote fi secreta, adeca prin siedule; inse aclamarea nici-de-cum nu are locu, pentru că rezultatulu vine de a se combiná dupa numeru cu voturile celoru-alte sinode, ce se tienu de acél'a-si cereu.

5. Despre alegerea intemprata in fiesce-care sinodu parochiale se face protocolu, in care se scriu tote voturile de-a-rondulu cu numele votantiloru; éra déca votarea au fostu secreta: la protocolu se alatura siedulele: cari contienu voturile.

6. Terminandu-se alegerea in sinodulu parochiale, actulu se incheia, rezultatulu se constateza si se publica in fiantia de facia a alegatoriloru; apoi actulu se subserie prin presiedinte, prin barbati de incredere si prin notariu; se sigiléza cu sigilulu parochiale séu cu alu presiedintelui ori a vre-unui-a d'intre barbati de incredere, si dupa tote aceste se predá barbatiloru de incredere, ca la timpulu séu sè-lu duca la comisariulu consistoriale.

7. La ocaziunea acestei alegeri, alegatorii pentru asta prima data se voru consultá despre spesele membriloru sinodului eparchiale si voru decide, cu cata suma se concurga respectiv'a comunitate besericésca la acoperirea acelor'a.

8. Luni, in septoman'a a 6-a a paresimeloru, adeca in 30. Martiu vechiu, a. e., toti barbati de incredere ai sinodoloru parochiali, se voru aduná la loculu centrale alu cercului electoralu, aducandu cu sine protocoalele electorali sigilate precum s'au spusu mai susu. — Acolo apoi sub presiedinti'a comisariulu consistoriale mirénu voru formá unu colegiu de scrutiniu, si voru alege unu notariu pentru ducerea protocolulu.

9. La actulu scrutiniului in presinti'a totororu membriloru de incredere se desfaca prin comisariu protocoalele electorali; se citescu acele cu voce inalta, numerandu-se voturile si inseriindu-se in protocolu.

10. Acei doi individi, cari au capetatu mai multe voturi, numai de câtu se prochiama de deputati si se prevede cu credentiunale. — In casu inse, candu doi séu mai multi au asemene voturi in majoritate facia cu altii: intre d'insii decide sörtea esecutata de locu in fati'a locului.

11. Atátu protocolulu colegiului de scrutiniu, câtu si credentiunalele se subscriu prin comisariulu consistoriale si prin toti cei-alti membri.

12. La terminulu atinsu in punctulu 8, adeca Luni in 30. Martiu vechiu, a. e., toti preotii unui cercu electoralu se aduna la loculu centrale alu cercului, si acolo, sub presiedinti'a comisariulu consistoriale preotiescu, si-alegu doi barbati de incredere si unu notariu; apoi numai decâtu purcedu la alegere, carea se efectuesce séu prin votare publica, séu, la cererea unei tertialitati a alegatoriloru, prin votare secreta. — Acél'a, care au intrunitu majoritatea voturiloru, se prochiama de deputatu si se prevede cu credentiunale subscrise prin comisariu, prin barbati de incredere si prin notariu. Despre actulu alegerii se face protocolu subscrisu ca-si credentiunalele.

13. La casulu acestei prime alegeri, comisarii consistoriali ai fiesce carui-a cercu, si adeca celu preotiescu si celu mirénu, dupa o contielegere intre sine, aduna la olalta preotimea cu barbati de incredere ai totororu sinodoloru parochiali in diu'a atinsa sub punctulu 8 si 12. si se consulta despre spesele necesarie pentru membrii sinodului eparchiale, aducundu in caratu: cu cata suma concurge intregulu cercu electoralu la acoperirea acelor'a, si facundu de locu cele de lipsa pentru provisiunea deputatiloru.

14. Comisarii consistoriali preotiesci si mireni despre rezultatulu alegieriloru facu notificare oficiale la consistoriulu eparchiale, pre langa substernerea protocooloru, atingundu si intrebarea speseloru, dupa cum s'au decisu in conferenti'a mista mentiunata sub punctulu 13; éra credentiunalele le predau deputatiloru alesi.

15. La casulu impedecei vre-unui-a comisariu consistoriale, de-cum-va de aicia nu se va fi facutu alta provisiune, — respectivii alegatori, séu barbati de incredere mireni sunt autorisati a alege d'intre sine unu locu-tienente alu comisariulu consistoriale, care va indepliní tote cele ce se tienu de provinci'a unui comisariu consistoriale.

16. Deputatii, cari voru fi alesi d'in cleru si d'intre mireni, sunt poftiti a avé in vedere terminulu sinodului eparchiale, espusu la inceputulu acestui cerculariu, si a fi pregatiti pentru o comorare de mai multe dile in agendele sinodali.

Facundu dar' aceste cunoscutu iubitului cleru si poporu eparchiale, poftimu pre toti si pre fiesce-care: ca totu insulu in sfer'a activitati sale sè conlucre d'in tote

poterile la grabnic'a efectuire a dispusetiuniloru acestor'a, prin cari dorimu a vedé realizatu câtu mai eurendu in tote gradurile statulu organicu alu besericei nóstre nationali.

Datu d'in siedinti'a consistoriale, tienuta in Aradu, in 19. Februaru vechiu, 1870. P r o c o p i u I v a c i o v i c i u, m. p. episcopulu Aradului.

Aradu, 27. Febr. st. n. 1870.

In nru 14 ala foiei „Albin'a“ voiesce dnulu „Spinu“ a combate (cele ce am disu eu in unu articlu publicatu in on. foia „Federatiunea“, la care neci nu ar' meritá sè respundu, fiindu tote numai scorniture fara de neci o basa; inse, ca nu cumva cine-va sè se amagesca prin scorniturele Dniei lui, voiescu a aretá totu-si neadeverulu, ce cuprinde in sine combaterea ace'a, carea o incepe asié: „O foia imputa că D. Eppu tiene multu la cuvintele straine in beserica, incátu opresce cantaretii, ce voru sè intrebuintieze cuvinte romanesci in loculu celoru slave si grecesci.“ Au dora nu e asié, dnule „Spinu“? si nu vrei sè credi, că teologii deca ar cantá in locu de „i s p o l a i t i d e s p o t a“ „intru multi ani“ s. c. l., seu in locu de „t o n d e s p o t e n“ s. c. „pre stapanulu“, nu numai că Epulu i-ar' alungá d'in beserica, ci ar' eliminá pre multi. Nu sciu, cum ai indrasnitu, dle „Spinu“, a te radica contra a adeverului, dora ca sè-ti castigi gratia? O ho! cu asié felu de gratia neci candu nu te vei face pomu fructuitoriu, d'in care sè pota gustá natiunea séu baseric'a nationala ce-va bunu, ci totu „Spinu“ vei remané pana candu in urma, ca sè nu impiedeci d'impreuna cu cei de asemene dtale, desvoltarea dulcei nostre limbe ori pre ce terenu, vei fi taiatu si in focu aruncatu dupa dis'a stei scripture. Dni'a ta esti tocmai ca si unu vespe ce se veresce intre albine, ca sè elibereze pe trintori candu sunt in periclu, cugetandu, că-si va apucá atare fagu cu miere, dara in urma lu ajunge si pre elu sorteza trintorului.

Mai departe dci că: „Epulu dá forte mare libertate neologiloru (teologiloru?), dara acei-a se porta cu atáta nesfiela, incátu intrebuintieza cuvinte alu caroru intielesu ori că d'insii nu lu cunoscú, ori cunoscundu-lu, voru a nume sè-lu trevesteze de reulu puritanismului, d. e. Bucurati-ve s. c. l. că salariulu vostru, s. c. l. De acea libertate, pote, numai chiaru dta te bucuri, éra teologii neci nu o astepta, cunoscundu funtele de unde ar' poté isvorí acea libertate. Cumcă teologii se porta cu nesfiela intrebuintiandu cuvinte ce nu le pricepu s. c. l., pote dta cugeti, că teologii d'in Aradu se lega de cuvinte ce nu le sciu folosi, buna oraca-si dta acuma, candu te-ai legatu de ce nu esci in stare sè documentezi; pardonu, că teologii nu facu acest'a; inzedaru te silesci a mascá adeverulu. Cumcă teologii, séu ori-cine, aru fi disu: „salariu“ in locu de plata, o negu, si-ti spunu, că dta pote o ai visatu acést'a, că-ci in beserica rom. gr. or. d'in Aradu nu ai audítu pre ni mene folosindu-se de acelu cuvintu, că-ci unulu ca acelu-a ar' fi mare ereticu.

Cumcă teologii nu sunt chiamati a corege cartile besericesci, si cu am afirmatu — nu sciu pentru ce o ai adusu inainte, — inse unelu cuvinte, in cari se rupe limb'a pronuciandu-le si cari inca nu le precepe poporulu, si acuma dicu, că fara de a strica séu a face eresu, — e de folosu a le inlocui cu cuvinte romanesci; asié d. e. b e n e c u v e n t a t u in locu de b l a g o s l o v i t u, c o n t r a in locu de p r o t i v a s. c. l., caror'a credú că neci Dta nu esci in stare sè le dai altu intielesu. In urma ti-recomendu, dle „Spinu“, ca sè-ti reocupi pusetiunea si sè nu te faci alesu unde nu esti chiamatu.

Alba-Iul'a, in ianuariu 1870. *)

Pré stimata Redactiune!

In interesulu confratiloru Romani de aici mi tienu de dotorintia a ve rogá sè dati publicitati aceste siruri demne de consideratiune, cu osebire la noi Romanii.

Va fi cunoscutu, că unii Romani de aici s'au inso-citu spre a fondá una casina rom. nationala, ocupandu spre scopulu acestu-a doue chilie corespundietorie a le scolei gr. or. si alegundu-si de presied. pre dlu prot. P a p p G u s z t i, de vicepres. pre dlu prot. T u r d o s i a n u S á n d o r si de cassieru pre dlu R o z o r G y u r i. — Dupa alegerea comitetulu se adunara banii si se prenumerara unele diurnale: Acést'a a fostu tota activitatea desvoltata in anulu Dlui 1869. In decursulu anului intregu nu s'a tienu nice una siedintia, nu s'a portatu nice una controla, presiedintele n'a fostu in casina, decâtu una data la inceputu, si astu-feliu casin'a romana a trebuitu sè se disolve inca inainte de espirarea anului. Si acést'a numai d'in vin'a memoratiloru preoti, d'in negliginti'a si indiferentismulu loru celu nemarginitu. Nice una gazeta nu mai vine, afara de iubit'a „Federatiune“, carea se vede, că amesuratu principiulu ei se si

*) Ceremu indulgenti'a corespundintiloru nostri, a le caroru-a scrisori nu au potutu fi inca publicate d'in caus'a strike-ului.

nesuesce d'in poteri a lucrá si merita tota recunoscinti'a. Banii restanti sunt la cassieru, dar' fiindu-cá lumea tace, afla si elu de bine a tacé. N'ar' fi ore mai cu scopu ea sè intre in lad'a scolei acei 15 fl. remasi séu sè se tramita in favorulu academie séu a teatrului, cari numai d'in denarii nostri se voru poté infintiá, că-ci alta sperantia nu e.

E tristu, ma e incredibilu, ca d'in Alb'a-Iul'a, d'in acelu locu de memoria gloriosa, unde a triumfatu unu Mihaiu eroulu si unde se afla acuma una cununa frumoasa si imbucuratoria de inteligentia de totu rangulu, d'in Alb'a-Iul'a, dicu, sè se arete celoru-lalti Romani nesce icone asié triste, asié palide ca aceste. Poporulu romanu este zelosu, gat'a la ori-ce sacrificie spre binele si inaintarea sa, că-ci ei tierani si mai multi industriari au fostu membri ai casinei; medulariele sunt inca sanetose, dar' capulu este strucatu si apoi de la capu se impute pescele, dice Romanulu. — Multe, forte multe asiú avé sè ve comunicu de aici, dar' eschiamandu: o Domne! pana candu vei lasá poporulu tēu sub carnuirea unor atari pseudo-conducatori (Este dotorintia Dnieloru Vostre a alege altii, cari si-voru procepe missiunea si voru voi a-o impleni. Red.); promitu pre alta data mai multu.

I o s. D r a m b a r e n u, talpariu.

Romani'a.

CABOLU I.

Prin grati'a lui Domnedieu si vointi'a Nationala, Domnu alu Romaniloru,

La toti de facia si viitori s'au netate.

Asupr'a raportulu ministrulu nostru secretaru de Statu la departamentulu financeloru sub. No. 5,514, pe langa care ne supune spre sanctiunare voturile Corpuriloru legiuitorie d'in 22 Diecembre espiratu si 4 Februaru curentu, relativu la vendiarea bonuriloru rurale ce s'au versatu si se voru versá la tesaurulu publicu d'in vendiarea unei párti d'in domonie Statulu;

Pe temeulu art. 93 d'in constitutiune;

Amu decretatu si decretámu, amu sanctiunatu si sanctiunámu:

LEGE

pentru vendiarea bunuriloru rurale ce s'au versatu si se voru versá la tesaurulu publicu d'in vendiarea unei párti d'in domeniele Statulu.

Art. I. Ministrulu de finance este autorisatu sè vendia bunurile rurale versate si cari se voru versá la tesaurulu publicu in plat'a mosteloru vendute, conformu legii speciale d'in 15 Iuliu 1866.

Art. II. Vendiarea loru se va face in Bucuresci treptatu, dupa trebuintiele tesaurulu publicu, inse prin licitatiune publica cu oferte sigilate.

Art. III. Bonurile puse in vendiare la una licitatiune publica voru purtá totu-d'a-un'a cupónele pentru dobandele neexigibile si nu voru trece nici o-data peste cifr'a totala de lei 500,000, éra ofertele se voru primí si pentru sume mai mice, déca aru resultá d'in ele pretiuri mai avantagióse pentru tesaurulu publicu.

Art. IV. Licitatiunile se voru publicá prin „M o n i t o r u“ cu 30 dile inainte si se voru tiené in presentia ministeriulu si a comisunii prevedinta in legea pentru vendiarea bunuriloru Statulu.

Art. V. Se fixéza sum'a de 99 pentru una suta lei ca minimum de la care va incepe licitarea.

Art. VI. Resultatulu loru se va aduce la indeplinire dupa ce se va supune la incunoscintiarea consiliulu de ministri si la aprobarea Domnulu.

Acésta lege s'a votatu de Adunarea deputatiloru, in siedinti'a d'in 22 Diecembre 1869, si sa adoptatu cu majoritatea de cinci-dieci si sépte voturi contra a doue-dieci si noue.

(S. A.) Presiedinte GR. BALSU.
Secretaru, P. ANGELESCU.

Acésta lege s'a votatu de Senatu, in siedinti'a d'in 4 Februaru 1870, si s'a adoptatu cu majoritate de trei-dieci si cinci voturi contra a sése.

(S. S.) Vice-presiedinte, T. VEISA.
Secretaru, C. Varnavu.

Facemu cunoscutu si ordonámu, ca cele de facia, investite cu sigilulu Statulu si trecute in „Buletinulu legiloru“, sè fia adresate curtiloru, tribunaleloru si autoritatiloru administrative, ca sè le inscria in registrele loru, sè le observe si sè faca a se observá, si ministrii nostri secretari de Statu la departamentele financeloru si justitiei sunt insarcinati cu aducerea la indeplinire a decretulu de facia.

Datu in Bucuresci, la 18 Februaru 1870.

CAROLU.

Ministru secretaru de Statu Ministru secretaru de Statu la departamentulu justitiei, la departamentulu de finance,

P. V i o r e a n u I. C a n t a c u z i n u.

(S. S.) No. 265.

(„Inform. buc.“)

VARIETATI.

** (Turburările) se sternessu de nou în Dalmatia. În Zara cu ocaziunea alegerii consiliului comunalu, s'a intemplantu unu conflictu sangerosu între Romani si Slavi. Urmarea a fostu: 30 de raniti.

** (Procesulu penalu) contra ucigatoriului principe, Petru Napoleonu Bonaparte, se va incepe în scurtu si se va pertracta la tribunalulu juratiloru în Tours. Advocatii lui voru fi: Leroux si Demange.

** (Alegerede deputatu.) Unu telegramu d'în Sabiu spune, că în Vizocn'a, s'a alesu deputatu dietale Ladislau Korizmicu cu una majoritate absoluta de 217 voturi. Romanii n'au participatu la alegere.

** (Diuariumuntenegrinu.) Sub titulu „Orlic“ va aparé în Muntenegru primulu diuarium politicu-literariu.

** (Bibliografia) Au esitu de sub tipariu si se afla de vendiare la tote librariile d'în Bucuresci, Catechismulu economiceipolitice, de P. S. Aurelianu, professore de economi'a rurale la scoala de agricultura si silvicultura, membru alu societati de economi'a politica d'în Parisu; adausa cu sciintia betranului Richard, dupa Beniaminu Francclin. Pretiulu 1 leu nou (50 cr. v. a.) Acésta carte este absolutu neaparata pentru orice cetatianu, de la trepta cea mai de josu a societati pana la cea mai innalta.

** (Canasipulumarei.) În comun'a Nehrelangu Kásmark (în Ungaria) trasese una gidana betrana, carea a ajunsu degiã an. 100 alu vietiei sale. Acésta are 8 fetiori, 2 fete, 55 nepoti, 34 stranepoti si unu nepotu de stranepotu.

** (Despre societatea de lectura a junimeii romane de la gimnasiulu d'în Segedinu primimu urmatoriu raportu:) Numerulu membriloru e micu, insufletirea loru inse este mare ca-si dorulu d'a face progresu în cultur'a nationale. În sedintiele societati, cari tienu totu-de-un'a mai multu de una ora, se cetescu operate, se dechiamapoesie frumose romanesce si se facu desbateri folositorie; apoi dlu G. Grozescu, stud. de clas. VIII., prelege despre literatur'a romana, ér' dlu I. Novacu, stud. de clas. VI, despre ortografi'a romana. Societatea are una foisióra, „Mugurulu“ carea apare de doue ori la luna. Bibliotec'a si cass'a societati este în stare bunisiora. Avemu unu cabinetu de lectura si 11 foie natiunali. — Segedinu, 10 Mart. 1870. George Grozescu, presied. Massimu Popovicin, not. coresp.

** (Cetimu) în „Informatiunile bucurescene“ urmatori'a scire imbucuratori'a: „Mane (25 febr. cal. v.) incepe baterea monedei de argintu si aurulu la palatulu nostru monetariu. Domnedieu sè protega pre toti cari lucrara séu lucreza spre binele si independintia Romaniloru.“

** (Comitetulu) Asociatiunei transilvane romane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu a tienu mart. (8 martiu cal. n) sedintia lunaria. În sedintia acésta s'au discutatu doue raporte de la doue subcomitete în despartimentulu Brasiovlui si Sebesiului. În ambe locurile s'au constituitu, conformu regularei intarite de adunarea generale de la Siomcut'a-Mare, despartimentele; acéste au tienu adunãrile loru generali si au alesu subcomitetele loru. În sperantia că, în numerulu celu mai de-a-prope, vomu poté spune publiculu ce-va mai pre largu în privintia acésta, incheiamu notiã nãstãra cu acelu adausu că, dupa scirile ce esistu, au sè se realizeze în tote partile constituirile despartimentelor, conformu Regulamentulu Adunarei generale de la Siomcut'a-Mare, ce'a ce nu potemu decâtu intemplinã cu bucuria. („Telegrafulu romanu.“) — D'în partea nostra, d'impreuna cu „Tel rom.“ dorimu ca intielegintia romana d'în Transilvania sè nu perda nece unu momentu pentru constituirea si organizarea despartimentelor si subcomitetelor, chiamate de a promové in florire Asociatiunei transilvane romane, atâtu de salutarã pentru desvoltarea nostra intelectuale. Numai daca activitatea acéstei Asociatiuni va fi latita în tote tienuturile locuite de romani; numai daca toti romanii e voru sprigini prin sacrificiele loru possibili; numai atunci Asociatiunea [transilvane romana va produce fructele, ce le asteptãmu toti romanii. Tote acéste sè fia duse si despre Asociatiunea romana d'în Aradu.

** Unu tieranu sasu d'în Hammersdorf, unu satu în apropiare de Sabiu, lasã de crede (mostenitoriu) alu intregi sale averi, pre fiulu unei veduve romane, carea grigi de sasu cu totu devotamentulu în decursu de mai multi ani câtu a jacutu pre patulu de lingore. Nimene n'a potutu combate ultim'a vointia a repausatulu si Roman'a a remasu dupa moartea sasulu stapan'a curtii tierenesce ca patrona fiului seu inca minorenu. Nu multu timpu dupa acésta inse se maritã dupa unu Romanu d'în scaunulu Mediasiuului. Barbatulu veni în Hammersdorf si se asiedia în cas'a socii sale. Se intielege de sine, că

Sasii nu priviau cu ochi buni, că una mosia sascesca devine în posesiunea unui Romanu, carele se asiedia în mediul-loculu loru, de acésta se incercara ca credele romanu sè primesca religiunea evangelica si i impusera mai antaiu numele „Binder“, fără multa ceremonie. Dar' vitregulu tata alu prunculu erede se opuse acéstu planu. Sasii inse aflara curundu unu mediulocu pentru a alungã pre acéstu parvenitu. Ei facura unu statutu, conformu carui-a numai mosinenii poteau aduce lemne d'în padurea comunei. Una vecina sasca rogã pre romanc'a ca sè-i spele nesce rufe. Romanc'a se dechiarã că i le va spalã, daca i va dá lemnele trebuintiose. Vecin'a sasca i aduce lemnele si romanc'a firesce, le intrebuintieza, [inse ce sè vedi? oficiulu comunalu aflã în acésta una violare flagranta a statutulu localu, chiamã pre barbatulu romancei la respundere, lu-puse josu si dupa-ce i mesurã doue-dieci si cinci, lu-tramise de unde a venitu. Asié s'au mantuitu Sasii de Romanu. Vomu vedé ce va decide judicatoria în acéstu respectu.

** (Pentru fericitulu Eman. Gosdu) s'a mai tienu parastasu în Caransebesiu, în 21 febr. St'ia Sa Eppulu Ioanu Popasu, prin predic'a sa pronunziata cu ocaziunea acéstei festivitãti funebrali, dede tributulu cuvenitu memoriei lui Emanuelu Gosdu, care prin ultim'a sa fapta nationala a datu dovéd'a cea mai eelatante despre sentimintele sale pu rurea romanesce si despre iubirea sa immensa cãtra natiunea romana.

** Amu primitu Nrii primi d'în foiele: „Revist'a Scientifica“ si „Gazet'a Medico-chirurgica“, ce aparu în Bucuresci, redactate de mai multi Dni profesori de la institutule d'acolo. Cuprinsulu loru e forte interesantu. În numerulu viitoriu mai pre largu.

Sciri electrice.

Vien'a, 11. mart. Ministrulu comerciulu presintã în sedintia de asta di a senatulu imperialu conventiunea inchiata cu guvernulu Romaniei, relativa la navigatiunea Prutului. — Ministrulu financioloru comunica, că Majest. Sa a sanc-tionatu regularea salarioloru pentru oficialii tribunaleloru de prim'a si a dou'a instantia.

Parisu, 11. mart. „Mémorial Diplomatique“ spune: Curia Papale a respuusu la depesia ministrulu Daru, că accepteza dorintia Franciei de a fi reprezentata în conciliu. Nuntiuulu papalu este insarcinatu a asigurã, că reprezentantele francesu va fi primitu d'în partea curiei cu tota onorea competente.

Bucuresci, 11. mart. Regimulu presintã camerei unu prejectu de lege pentru infiintarea unui institutu de creditu. Cogalniceanu a intratu în servitiulu lui Stroussberg.

Vien'a, 12. martiu. Diuarulu „W. Z.“ aduce scirea, că imperatulu ar' fi decisu, ca d'în 1 Apr. 1870 sè se elibereze de timbru tote foiele, cari aparu în confiniulu militaru.

Vien'a, 12. mart. Comitetulu pentru adresa primu propunerea, carea aproba si rectificã ordinatione imperiale d'în 25 oct. 1869 relativa la resistintia armata contra legii. Cele-lalte propuneri, cari calumnieza regimulu, se resping.

Vien'a, 12. mart. Comitetulu pentru bugetu decisu a dá 50,000 fl. pentru conducerea pressei, în casu cându regimulu va face acésta pretensiune în senatulu imperialu.

Bucuresci, 12. mart. Presiedintele camerei invitã, dupa verificare, pre principele Cuz'a, ca sè vina si sè-si ocupe locul de deputatu în camera. Cuz'a inse i respunde multumindu, că nu pote primã mandatulu.

Bayonne, 12. mart. Se asigura, că unii carlisti au trecut în noptea d'în urma în Spania pre langa tota pazirea granitiei.

Madridu, 12. mart. În duelulu de asta demanetia intemplantu între infantele Enricu de Bourbonu. si între ducele de Montpensier En. de Bourbonu capatã unu glontiu în capu si cãdiu mortu.

Vien'a, 14. martiu. În cercuri e ministeriali se nişuescu a resolve chestiunea reformei alegeriloru inca înainte de serbatorile pasceloru. Faim'a despre inchiatarea sesiunei a fostu pregrabita.

Vien'a, 14. mart. Scirea că minist. Herbst

voiesce a se retrage, e-te nebasata. Despre eschieria alegeriloru pentru diet'a Boemiei nice nu s'amintesce.

Constantinopolea, 14. mart. Ministrulu de finace propune în raportulu sêu ascernutu Sultanulu, ca sè se reduca salariile oficialiloru da statu. Pentru omeni privati s'a opritu importarea salpetrului si a pravului (ierba) de pusca în Turcia.

Parisu, 14. martiu. Se dice, că notã ministr. Daru voiesce numai ca plenipotentiatulu specialu francesu sè fia ascultatu asup'a intrebariloru escate în urm'a publicãrii celoru 21 canone. Regimulu n'a sciutu despre acéa publicãre cându a esprimitu principiulu retinerii. Regimulu s'a insielatu sperandu, că conciliulu va pertractu numai cestiuni curatu religiose. Nice unu regimulu european nu se pote alaturã unei atari vatemã silnice a principioloru societati moderne.

Parisu, 14. mart. Se asigura, că cauzã duelulu intemplantu între Enricu de Bourbonu si între principele Montpensier a avutu unu caracteru politicu, adeca En. Bourbonu atacã pre Montpensier prin una scrisóre vatemãtorã.

Burs'a de Vien'a 14. Mart. 1870.

5% metall.	61.40	Londra	124.5
Imprum. nat.	71.30	Argintu	121.10
Sorti d'în 1860	97.90	Galbenu	5.82
Act. de banca	725.—	Napoleond'or	9.87
Act. inst. cred.	283.—		

Insciintiare.

Subscribulu fiindu concediutu cu agentura suprema d'în partea fabricei de campane si totu feliulu aparate si requisite pentru stingerea focului, precum alte negotia, care numai de-a-dreptulu de la respectivã sabricia se potu procurã, — am onóre a aduce la cunoscintia p. t. publicu, si cu deosebire venerabilei preotii si totoruru reprezentãtorulu besericesce si comunalu, cumcã prin mine subscribulu se potu procurã totu feliulu de acéste lucruri, gatite dupa celu mai nouu modelu a fabricei si anume:

a) pentru baserice, e a m p a n e (clopote) atâtu d'în sistemulu vechiu câtu si dupa celu mai nou, — si cantitate dupa placu, éra în calitate forte buna si solidã

b) se acceptéza d'în partea fabricei si campane vechie, cari nu se mai potu folosi, — si pentru a le caru recontopire ori reparatiune se va dá séu una recompensã séu se voru inschimbã acéle pri altel noue pe langa unu pretiu moderatu,

c) se intreprinde veri-ce ingraditura a curtii (avlii beserice) cu asié numitele „Stachete“ (gardu feru) simplu, dar' durabilu lucrãte. séu si cu auritura coloratu, dupa cum se va potfi.

d) se potu procurã si orologie de diferite calitati pretiuri pentru beserice (pre turnulu beserice).

e) afara de acéste, fabric'a nostra e în pusetiune provedé besericele romane gr-or. cu veri-ce requisite cum sunt:

Cadelnitie, Candele, Policandri, Ripidi, Cruci si multe alte cele trebuintu pentru besericele romane greco-orientale si greco-catolice de pretotindenea, cum sunt: ornãmintele pentru preoti (sîite) complete si „prapore“ diferite materie infatsiandu totu feliulu de iclã sante, ect.

Tote objectele ce se voru procurã d'în partea a scriului, voru fi lucrãte cu tota elegantiã, si spre deplumultumire a respectiviloru, éra despre lucrulu promptu servitiulu punctualu, — pre langa cele mai moderne pretiuri, — subscribulu asecura deplina garantia; n'alesu pentru campane se obliga cu garantia de dietã ani si pentru alte lucruri massive de feru cinci a facundu contractu în scrisu. —

Comisiunile pentru tote acéste au de a se face în adres'a:

Moskovics Manó

agintele fabricei în Aradulu vedu (la hôtellulu Palatin).

2-3

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMAN**
Redactoru respund. interim. **IONU PORUTIU.**